

ЭНСИЭЛИ

o Нам улууһун хаһыата o

1935 сыл алтынньы 5 күнүгэр төрүттэммитэ

2005 с.
Атырдьах ыйын
23
күнэ
оптуорунньук
№ 109
(9581)

Оттооһун-2005

ИККИ НЭНИЛИЭК ГРАФИККА КИИРДЭ

Тыа хаһаайыстыбатын управ-
лениятын оттооһунга атырдьах
ыйын 18 күнүнээри сводкатыгар
Фрунзе, Арбын, Көбөкөн, Николь-
ская, Таастаах, «Маймаа» МТ,
Искра, Түбэ нэһиликтэргэ отчуот-
тарын биллибэт биричиннэн кил-
лэрбэттэр. Улуус үрдүнэн ааспыт
кураан күнүгэр 464 трактор, 976
звено, ол иһин 14 толору меха-
низациялаах, 62 механизация
агардаах, 254 көлө илии, 643 илии
коллективтара, 4131 киһи, 21762
гектардаах хoduнаттан 22266 то-
на күөх уйгуну сомустулар. Ити
көрдөрүү сыллаары былаан 60 бы-
рыһыаныгар тэҥнэһэр. Страховой
фондада 250 тонна от бэлэмнэнэ.
Туһааннаах көмгэ Уөдэй нэһили-
эгин 58 трактордаах, 600 киһилээх

61 звенота 2250
гектардаах хodu-
наттан былаан
быһытынан
3060 оннугар
2500 тонна оту
бэлэмнээн, гра-
фигы куоһаран,
сыллаары былаан
82 бырыһыанын
толорон иһики
күөһгө иһэр.
Хамаатта нэһи-
лиэтин отчуттара
(45 трактор, 68
звено, 400 киһи)
2300 гектардаах
хoduнаттан 3130
оннугар 2500
тоннаны оттоон сыллаары сорууда-
тарын 80 бырыһыан ситистилэр.
Көбөкөн нэһилиэгэ 1860 гектартан
1684 оннугар 1240 тонна оту кэби-
һэн сыллаары соруудаарын 74 быры-
һыан толорон улууска бөдөн нэһи-
лиэктэр ортолоругар үһүс
көрдөрүүлээх.

Кыра нэһилиэктэргэ 5 трактор-
даах, 11 звенолаах, 50 киһилээх Иск-
ра нэһилиэтин отчуттара 620 онну-
гар 545 тонна оту күрүөлээн, график-
тарын аһардылар уонна сыллаары
былааннарын 88 бырыһыанын сити-
һэн иһикилээн иһэллэр. Кинилэр
кэһилэриттэн 18 трактордаах, 24
звенолаах, 95 отчуттаах Арбын нэ-
һилиэгэ 830 гектардаах хoduнаттан
1060 оннугар 800 тонна сүөһү аһы-
лыгын бэлэмнээн сылаары соруудаарын

75 бырыһыанын толорон иһиксэ
иһэр. 7 трактордаах, 33 звенола-
ах, 68 отчуттаах Фрунзе нэһили-
эгэ 335 гектардаах хoduнаттан
492 оннугар 370 тонна сүөһү до-
роххой аһылыгын бэлэмнээн, сыл-
лаары соруудаарын 75 бырыһыанын
ылан иһиксэ миэстэлэннэ. 11 трак-
тордаах, 16 звенолаах, 83 отчут-
таах Таастаах нэһилиэгэ 441 гек-
тардаах хoduнаттан 880 оннугар
502 тонна оту бэлэмнээн сыллаары
соруудаарын 57 бырыһыан ситиһэн
үһүскэ иһэр.

Улуус үрдүнэн 3 нэһилиэк сыл-
лаары соруудаарын 80 бырыһыантан
үөһө толордо. Көбөкөн, Фрунзе,
Арбын сыллаары былааннарын 74-
75, Модут, Хатырык, Түбэ отчут-
тара 60 бырыһыан ситистилэр.

1 Хомуस्ताах нэһилиэтин от-
чуттара 2800 тонна оту бэлэмни-
ир былааннахтарын оннугар ба-
ара суоһа 1000 тонна оту чөмчөтөн
сыллаары былаан 36, Салбаннар
1470 оннугар 740 т, Никольская-
дар 1160 оннугар 936,6 тоннаны
күрүөлээн сыллаары соруудаары-
н 50 бырыһыан толорон куо-
талаһыга тиһэх миэстэлэргэ со-
һуллаллар.

Сводкаларын көмүгэр отчуот-
табатах нэһилиэктэр бэлэмнээ-
бит отторуу чуолкайдаан, кэлин
кураан күнүгэр мугуугуурдук ту-
һанан, халлаан ардаатарына да-
һаны күнү-дьылы таах ыһпакка,
үрдүк тэтимнээхтик оттоотохпу-
туна бары нэһилиэктэр оттоо-
һунга сыллаары былааннарын
толорор кыахтаахтар. Мантан
күһүн хаалбыт күнүгэр былааны-
нан эрэ мунурдаммакка салгыс
оттоон страховоной фондада элбөх
оту бэлэмнээн, былааны таһынан
үгүөрүтүк оттоон, ото суох улуу-
старга көмөлөһүөхтэ.

В. ВАСИЛЬЕВ

БИҢИГИ ХАЛАНДААРБЫТ:

НЭНИЛИЭКТЭР МУНИЦИПАЛЬНОЙ
ОРГАННАРЫГАР БЫЫБАРДАРГА
ДИЭРИ 54 КҮН ХААЛЛА

Бэйэни салайыныы боруогар ГОСУДАРСТВО ӨЙӨБҮЛТЭН АККААСТАММАТ

Биһиги республикабытыгар
б.д. алтынньы 16 күнүгэр нэһили-
эктэр бэйэни салайыныыга орга-
нарын баһылыктарын уонна депу-
таттарын быыбардыахпыт, ол кэ-
нэ кэлэр сыл тохсуньу 1 күнүттэн
бу талбыт дьоммут боломуочуя-
лара сараланна да дьингээхтик бэй-
эни салайыныыга кириэхтээхпит
диэн буолар.

Биһиги биһир дойдубулаахпыт,
республика Президентин уонна пра-
вительствотын дьаһалтатын ситэ-
риллээх былаас территориальной
органнарын уонна муниципальной
тэриллилэрин кытта үлэлэхтэр деп-
артамент салайааччытын баста-
кы солбуйааччы Е.А. Пахомов бэй-
эни салайыныыга аналлаах сокуон-
нары уонна олохтоох бэйэни
салайыныы сайдыытын концепци-
ятын өҥөрбүт биһир сүрүн киһинэн
буолар. Киһи көпсиринэн 1994 с.
муус устар ыйтан республика Кон-
ституциятыгар уларытыы киллэ-
риллэн народнай депутаттар олох-
тоох сэбиэттэргэ бэйэни салайыны-
ыга бастагы хардылары
өҥөрбүттара. Кэлин «Саха Респуб-
ликабытыгар олохтоох бэйэни салай-
ыны туһунан» республиканской
сокуон бырайыага өҥөһүлэн ба-
ран балтараа сыл курдук ханнык
да хамсаанын тахсыбатаа. Бу кө-
мгэ Жатай, Маган курдук
бөһүөлэктэр баһылыктара олохто-
ох бэйэни салайыныыга суут көнүө
бырааптарын ирдэһэн туран
көһөргө туруммуттара. Ити
түмүгүр бизс сыл иһингэр республи-
ка территориятыгар баара эрэ 10
муниципальной тэрилли олохто-
мута. 2002 с. республика Президе-
нинэн В.А. Штыров талыллан ба-
ран бэйэни салайыныыны сайына-
рыга кэккэ хардылары
өҥөрбүтэ. Ааспыт сылларга бу са-
лаада сокуон өтгүнэн сөптөөх база
өҥөһүлүннэ. Холобура, 1997-2002
с.с. олохтоох бэйэни салайыныы ту-
һунан 10 сокуон ылыллыбыт эбит
буоһулаарына 2003 с. — 18, 2004 с. —
20, оттон быйыл номнуо 16 араас
сокуоннар ылыллан үлэлиллэр.

Маны сөргө олохтоох бэйэни са-
лайыныыны үлэ өтгүнэн хааччыыны
үлэтэ барбыта, ол курдук муници-
пальной тэриллилэр бюджетинан
хааччылыларын тэҥнээһин
өҥөһүлүннэ. Ити сөптөөх, тор дь-
этэритт, Фрунзе, Маймаа, ыраах
сытар Арбын, Салбан курдук кыра
бөһүөлэктэр промышленной куо-
раттары уонна улуустары кытта
ханан да тэҥнэһэр кыахтара суох.
Бэйэни салайыныыга көһүүтэ саа-
май уустук өрүтүгүнэн республика
территорията олус киэнэ, суол-иис
тэйиччигэ уонна мөлтөҕө буола-
лар. Хотугу улуустары онноһор
федеральной былаан быһыытынан

уматыгынан, аһылан-үөлүнэн ха-
аччыыны уустуктардаах буолара.
Биһир өйдүөххэ наада, Саха сирэ
Россия территориятын 18 быры-
һыанын ылар. Маана бары муни-
ципальной тэриллилэринэн 2007
сыл тохсуньу 1 күнүгэр диэри бы-
саһар кыраныыссалара ойуула-
ныахтаах уонна бэйэлэр туруо-
руллуохтаахтар. Онуоха 1 км му-
ниципальной кыраныыссаны
өҥөрүүгө ортотунан 13 тыһ. солк
ороскуоттаныахтаах, бу үбү МТ-
лар бэйэлэрэ булуналлара саарба-
хтаах. Уопсайынан, 2006 с. тохсун-
ьу 1 күнүгэр диэри боломуочуя-
ны тыһырыыга муниципальной
тэриллилэргэ киһилэр көрөн толо-
рор боломуочуялара бөрүлүк-
тээхтэр. Нэһилиэктэринэн оскуола-
ны, балыһаны, ОДКХ эйгэтин
бэйэлэрин дохуоттарыгар хайдах
да кыайан туппаттар.

Оттон республикатаагы быы-
бар киһи комиссиятын председате-
лэ А.Д. Кривошапкин алтынньы 16
күнүгэр буолар быыбардарга нэһи-
лиэктэргэ иһики комиссия үлэли-
ир буолла, ИКМО диэн ааттанар
нэһилиэк быыбардыыр комиссия-
та баһылыктарга уонна депутат-
тарга кандидаттары, талылыбыт
депутаттары регистрациялыыр,
агитацияны контуруоллуур уонна
үп-харчы өттүн быһаарар диэн
этэр. Оттон уаастаактаагы комис-
сия куластааһыны эрэ ытгар,
быыбар түмүктэрин нэһилиэк ко-
миссиятыгар аһалар. Улуус комис-
сията түмүктэри хаһыакка таһа-
рар — манньк дьон талылыны-
лар диэн. Соторууаарыта диэри
улуустаагы быыбар комиссиялары-
гар үп-харчы кырымыкчы этэ, ол
иһин правительство эбии 32,5 мөл.
солк. улуустарга тыһыан биэрбитэ.

Бүгүн республикада 45 муници-
пальной тэрилли баар эбит буо-
лаарына кэлэр дьылтан уон төгүл
элбээн 450 МТ баар буолуога. Онон
алтынньы 16 күнүнээри быыбарда-
ры ытыгыга уустуктар тахсыах-
тарын сөп. Аны туран манньк бы-
ыбардар тиһэх төгүлүн 1990 сыла
буолан тураллар, ол кээнэ быыбар
туһунан сокуон ирдэбиллэрэ бил-
лэрдик уларыдылар — быыбар
комиссияларыгар политической
партиялар бэрэстэбинтэллэрэ баар
буолаллара булгуччулаах, быыбар-
дыыр фондалар, илии баттаһы-
нары хомуйуу, бэйэни бэйэ туруо-
рунуу диэн өйдөбүллэр киридилэр.
Онон буолаары турар быыбардар-
га хас биһирди быыбардааччыга
сокуон ирдэбиллэрин, быыбар бэр-
ээдэтин быһаарыы таһынан олох-
тоох бэйэни салайыныы ыһыгы-
чымпыгын өйдөтүү үлэтэ күөскэ
барара эрэйдилэр.

Бэчээткэ бэлэмнээтэ
В. КАСЬЯНОВ

Өбүгэң үгэһин умнума!

ХАҤААЙЫСТЫБАҤА — АТ, ОҢУС КӨЛӨНҮ

Сэри уонна сэри кэһиннээри
сылларга Уус-Алдан оройуонун П
Лөгөй нэһилиэтин «Кыһыл Күүс»,
онтон Калинин аатынан колхозка
от-мас үлэтигэр оҥуу, аты киэн-
ник туһаналара. Ол саана трактор,
массына суохтара. Аһыах нэһи-
лиэһиннээх Тулуна бөһүөлэгэр
оройуон киһиниттэн 20 биэрэстэ сир-
гэ лааһыга атыһанар бурдугу
Галифе диэн оҥуунан, 85 кг ыһаа-
һынаах 20 куул бурдугу тэһиэ-
һэн таһаараллара. Итиччэ ыраах,
куһаҥан суоллаах сиргэ Галифе
бархасан ыарахан таһаары тулуп-
пакка аһаларын сөҕө-махтайа кэп-
сиһиллэр, билингэ диэри умнубак-
ка уос номоҕо өҥөстөллөр. Галифе
сүүнэ улахан симментальская бо-
руода оҥус этэ. Оччолорго уонча-
лы саастаах уолаттар, биһиги,
илиибитин ууннахпытына арба-
һыттан тутуһарбыт уонна илии
атарын сүһүөттүнэн үктөнөн ми-
нэрбит.

Кэлин 50-с сыллар сагалары-
гар колхозка оттооһунга ат ко-
силкатын, муһыһарын тутталлара.
Күһүгэ биһир косилкаһыт 3 гектар
хoduһаны оҥустарар нурмалаада.
Онтон ат муһыһарын 4 гектары
мустараллара. Косилкаһыттар
уонна мустарааччылар солбук ат-
тардаах буолаллара.

От кэһинитигэр 5 киһилээх
(онтон үһэ кыыс, дьахтар) звено
үлэлиирэ. Ити саана Сүөдэккэ
Хаабыһан кэһиннээчи, кэргэнэ от
үрдүгэр турара, Лэгэнтэй Хаабыһан
угаайыһыт, Алексеева Маайыс
диэн кыыс оҥус ситэртэ. Үрдүк ата-
тардаах, иһэ-үөһө суох билингин-
нэн «спортивной» көрүгүнээх ку-
һиһар урааннаах уһуң күнү, сай-

ыны быһа, куту-
руктары хорто-
тон, уу курдук
хойууларын чуум-
пурдуу тэһирээн,
т у о с
бөтөрөгүнэн
сылдыаллара. 2-
3-4 бугуллаах
сыарвалары да
соһоллоругар
сүүрүү быласта-
ах, түргэн хаа-
мынан айанныл-
лара. Дьэ, дьиги-
һ и т э н,
халаһытан түһэн түргэн сырыыла-
ах көлөлөр этилэр. Оҥус ситэстэчи
Маайыс кыыс сайыгы куйааска
итиригээн, сирэйэ кытаран, куан-
чыктарын чыпчакхайынан быһыга
кыһыһылаан айаннатан, санаата
көһнүөрөн, күлэ-үөрэ сахсыллан
иһэрин билгини да көрөргө дьылыбыт.

Сүөдэркэ салайар кыһыһылаах-
хотуулаах үлэһиттэрдээх звенота
биһир үтүө күн 64 сыарда, ол эбөтөр
32 тонна оту кэһиспитэ. Киһилэр
сайы устатыгар үрдүк көрдөрүүлэ-
этик үлэлиллэрэ. Сэри кытты-
лаада Мэхээлэ Мигалкин салайар
кэһинэр звенотугар миһ хас да сай-
ын үлэһэбитим. Алааска иһки зве-
но тэһгэ киридэхтэринэ биһиги биһир
оту бүтэрэхпитигэр дылы, киһи-
лэр 2-3 оту бүтэрөн атын алааска
көһөллөрө. Оччотооҕу кэһинилээх
оттор билингитэргэр 2-3 төгүл ула-
хан буолаллара.

Кыһыгыт көмгэ колхоз ферма-
ларыгар оту оҥуунан, атынан та-
һаллара. Билингин курдук тракторы,
массыһаны кэтээһин, уматык, оҥуу-
ох проблемалара суох буолаллара.

Нам улууһун үгэс нэһилиэктэ-
рэтэ кытыла, өрүс арыларыгар
оттуур буолан, оту ыраахтан ти-
эйбэттэр. Онон 2-5-10 км сиргэ
кэһинилибит оту көлөнөн тиэй-
эр кыахтаахпыт. Билингин көмгэ
сүөһү үкэс хаһаайыстыбаларга
уонна чааһынайдарга баар буо-
лан, урукку колхоз, совхоз кур-
дук оттооһунга киһитэтин суо-
дун кэриэтэ. Оттооһунга аты,
оҥуу туһанар көммит кэллэ. Тех-
ниһаны экирэтэн, көрдөһөн, най-
мылаһан үгэс биһирэмэни, ыһэр-
бэни, үбү-харчыны бараабакка,
холкутук бэйэ көлөтүгүн үлэлиир
сынһалан, барыһа элбэх.

Соторууаарыта Максим Сиби-
ряков «Саха сирэ» хаһыакка от-
тооһунга илии хотуурунан охсо-
ру аччатын, наар техниканын үлэ-
лиир сөбүн туһунан санаатын
суруйбута. Техниканын оттооһун
тэһимэ түргэни, сылаата суоҕун,
элбэди оттуурга кыагы биһирэрин
урукку сыллар туоһулаабыттара.
(*Бүтүттүн 4-с стр. көр*)

Өбүгэлэр үгэстэрин умнума! ХАҤААЙЫСТЫБАҤА— АТ, ОҢУС КӨЛӨНҮ

(Ииник 1 стр. көр)

Ол эрэри ордук көлөн сылларга трактор, холбонор техника, уматык сыаналара үрдээн, киһи барыта атыллар кыага суох буолла. Ол иһингэр кыра хаһаайыстыба, 1-2 ынахтаах ыаллар илин да хотууруна сүөһүлэрэ кыстыыр отун бэлэмниир кыахтаахтар. Онон техникаттан букатыннаахтык аккаастаммакка, ким кыахтаах туһанаан, дудулаах, уу кытыгыта, үөттөр быыстар сирдэри илин хотуурунан охсор ордук табыгастаарын болломтово ылар наада.

«Саха сирэ» хаһыат атырдах ыйын «Саха ыала» сыһыарытыгыгар, «Отчут, маны туһан» рубриканан «Окко оҕуһу көлүүөххэ» диир Модут нэһ. олохтооҕо Василий Ильин заматката бачээттэммитэ. Оно автор билигини кэмгэ бэрт кыра да наадаҕа массынаны, тракторы сүүрдэллэрин, оно мөлдүй уматык тийбэтин суруйар.

— Оттоһунга техниканы солбууарга биер суол баар. Ол — оҕуһу туһаныы. Былыр билигини өбүгэлэрибиз сүүрүкүстэргэ оҕус буолара. Оҕуһунан оту оҕустарыахха, мустарыахха сөп. Саамай үчүгэйэ — көбүннү буолар. Оҕус 300-500 киллэни билэн көрбөккө соһор, диир суруйар Василий Ильин.

Итинтэн салгыы киһи 70-с сылларга Ньурбага үлэтин сырыттарына табаарыһа Прокопий Иванович Иванов, республика икки пятилеткатыгар кыайылыах сылгыһыт (Малдыар нэһ), оҕуһу айааһыры уонна көлүнэри улаханник пропагандалырын ахтыбыт.

Көлүгүн сылларга Нам улууһугар «Модут» ГУП директора Василий Осипов нэһилииннээх оҕуһу көлүүнү пропагандалырын, киһи тэрээһининэн икки сыллааҕыта кыһыны атаарыы бырааһынныгар оҕус сүүрүүтэ ытыллыбытын нэһилииннээ улаханник астыммытын, оно 5-с кылаас үөрэнэччигэ Дима Дьяконов оҕуһа бастаан, уол велосипедина наараадаламмытын суруйбут. Модука быһыл кыһыны атаарыы бырааһынныгар оҕустар сырсыылара кыргыспитин, оно үөрэнээччи Мичил Иванов бастаабытын туһунаан көпсөбүт. Онтон ыһаахха оҕустар парадтаабыттарын, күрөхтөһүгэ Мичил Иванов кыайылыаарынан тахсыбытын суруйбут.

— Модут нэһилиингэ Нам улууһугар оҕуһу айааһаһынга пионер буолла диир этинэххэ сөп. Оҕуһу туһаныы производство биер улахан резервэте буолар, сүүрүнээн-от үлэттэр, диир бэлэтиэбиз автор.

Үөһээ этилдибизтэргэ олохуран ат, оҕус көлөнү үлэргэ туттуу улахан барыстаарын, көдүүстээрин бэлэтиэххэ сөп.

В. СЫРОМЯТНИКОВ

Ким хайдах санырынан БЫЛЫРГЫНЫ БЫЛЫТ САППАТА

Олох аасытын кэннэ ырытан, толкуйдаан көрөбүн, туох итэҕэ, оноһуллубакка хаалгыты дьэ өйдөөн, оно кытыгына да суоһун иһин, олохтот олохун итэҕэһин курдук толкуйдаан эргитэ саныгытын диэбит биер ытык кырдыарас. Билигин бэйэни-бэйэ салайыныы динигэ кинирээри олохон толкуйдаан көрдөххө, нэһилиэстибэбит хайдахый?

1987 с. 1,5 метр диригнэ комүллүбүт, икки эрээттээх турбабыт, балтараа километртан ордук уһуннаах водопровод тутуута таах хаалла. Аны сүүс сылыннан хостоон көрөллөрө дуу? 1988 с. таас дөгсөд тутуута 5 сыл устата салданан көрөн баран Брест кириэспэс курдук дьүһүннээн турар. Советскай кэмгэ Кавказ омуктара туппунт мас хотоннор көтүллэн бүттүлөр. Аппааныга баар хотоннортон биерин эмэ пааматыннык-музей курдук тутан-харайан, көрөн-истэн 50-100 сыл турарын хааччыыахха баара. Кэнчөөри ыччаттар көрүө этилэр. Билигин былдыгы балаһанары, көмүлүк оһохтору көрдөрөөрү архитектуратын уларытан оноро сатыылар.

1 Хомуस्ताаха 1985 с. үлэргэ киирбит орто оскуола дьээтэ аварийнай туруктаах. Былыргы баайдар, кыахтаах дьон туппунт мас дьыллэрэ, быһа холоон, XIX үйэ бүтүүтэ тутуллубуттара буолуо, билигин хас дэрзизинэ айы туһалыы тураллар. Холбуура, Намга балыһа, Партизанга оскуола дьыллэрэ.

Улуу баһылыгыны быыбардыыр быһаарылыах күнгэ улуустан быыбардыыр учаастагы бэрэбизрээли бэрэстэбинэтэл калэн соһутан турар. Киһи муниципальный тэриллингэ кинирэбинтинэ тохсунуу 1 күнүттэн «олох атын былааска олохуохпут, онук тосту уларыыны буолар», үйэ-хайа уларыыар дьэ, өссө мөһүтэлиэх да курдук тутууна, сүүһүн аһыннаан «дэ, сэрэнээрин» диэбиттин көрүтэлээтэ. Онтон ыла балаһа кэм ааста да туох да уларыыны баарын көрбөтүм, кистибим.

Билигин «боргоуулсу», «туһайадыс», «күөх көппө», «алименчик» диир тыллар сүттүлэр. Эр дьон дьэ үлэтин бүһэп түбүгэр олохобут дииллэр. Үчүгэй үйэ кэллэ. Баттааһыннаах коллективнай үлэ суох. Ким да эйигин үлэлээ диир ыкпат-түүрбэт. Доруобуйан туһугар зардыката онор, сүүр. Арыгыны иһимэ, телевизоры көр, хаһыатта аах. Дьэ иһингэр тойомсууй. Ким да истиэ суоҕа. Дьэ, көнүл олох дьэтигин! Онтон харчы?! Харчы халлаантан түспэтин билэбит, онон саллаһыырга тийэбит, төһө кыаһын тийэрэвин. Баһар ара сымнаан да кэбис. Ким да сүрээ суох, күөх көппө дьэ суоҕа. Уруккун өйдөө! Дьаһайан, хамаандалаан, үөһөн-мөһөн, кыһайан үлэлэспиттэр да эбит. Хойутаан да буоллар көңүл олохо тийһинэн олохо түспүт киһи диир баһарааччы элбэх.

К. ЕРЕМЕЕВ
1 Хомуस्ताах

ПРИГЛАШАЕМ УЧИТЬСЯ

в Намский профессиональный лицей №2
На 2005-2006 учебный год мы принимаем: на базе основного образования (9 классов)

— Оператор ЭВМ - оператор ЭВМ; компьютерная верстка; компьютерная графика. Срок обучения - 3 года. Тестирование, собеседование.

— Бухгалтер - бухгалтер; кассир; счетовод. Срок обучения - 4 года. Тестирование, собеседование.

— Сварщик - газосварщик; электрогазосварщик; электрогазосварщик ручной сварки. Срок обучения - 3 года. Тестирование, собеседование.

На базе общего среднего образования (11 классов)

— Бухгалтер - бухгалтер; кассир; счетовод. Срок обучения - 2 года. Тестирование, собеседование.

— Изготовитель художе-

ственных изделий из камня - резчик по камню; токарь по камню. Срок обучения - 1 года. Тестирование, собеседование.

— Мастер по техническому обслуживанию и ремонту машинно-тракторного парка - мастер-наладчик ТО МТП; тракторист; водитель категории «С», слесарь по ремонту с/х машин и оборудования. Срок обучения - 1 год. Тестирование, собеседование.

Прием документов с 1 июня по 29 августа 2005 г.

29 августа, 30 августа - тестирование (математика, русский язык, на профпригодность), собеседование.

Зачисление 31 августа по итогам тестирования и собеседования.

Директор лицея - Шадрин А. М., отличник образования РС (Я). Заместители директора: по учебно-производственной работе - Гунда-

рев А.П., Павлова А.С., отличник образования РС (Я), по учебно-воспитательной работе - Андреева М.С.

Преподавательский состав: Христофорова Л. М. - заслуженный учитель России, Габышев А. С. - отличник ПТО России, Ваишев И. И. - почетный работник ПТО России, Алексеева Т. П. - отличник образования РС (Я), Хачиров В. И. - ветеран педагогического труда.

В Намском профессиональном лицее работает учебно-мастерской цех по камнеобработке. Учащиеся обучаются по профессии «Изготовитель художественных изделий из камня» по специальностям: резчик по камню 3-4 разряда, мозаичист 3-4 разряда, прикладник 3-4 разряда, изготовитель малых форм 3-4 разряда, скульптор 3-4 разряда. Дополнительное платное образование - ювелир.

Под руководством начальника цеха Бочировой О. В. в феврале 2005 г. приняли участие на 1 Всероссийской выставке косторезного искусства народов России в г. Якутске. Более 700 изделий представили на международную выставку «Экспо Мамонт-2005» в Японии. После окончания лицея учащиеся могут поступить на факультеты ЯГУ, АГИКИ (технологии и дизайна), в Намский педколледж. Могут пойти работать в частные мастерские, «Алмазы Анабара», в цех «Якутск-стройматериалы». А также могут вести кружковую работу в школах в качестве преподавателя.

Ждем вас по адресу:
678386 Намский улус, с. Графский Берез, профессиональный лицей №2.
Телефоны (факс): (262) - 41-5-81, общежитие №1: 23-3-33, общежитие №2: 23-3-46

БИЛЭРИИЛЭР РЕКЛАМА

ООО «Сервис Ойл» реализует со склада в г. Якутске КОТЛЫ универсальные, отопительные, чугунные КЧМ-3К, КЧМ-4К, КЧМ-5К по низким ценам. В комплект входит: газовый счетчик (G-6), горелки и автоматика САБК-50, САБК-100.

Тел. 706-200, 799-988

Намскому почтату на постоянную работу требуются почталоны, дворник. При себе иметь паспорт трудовую книжку, ИНН, пенсионное свидетельство.

МАХТАНАБЫТ

Күндү кэргэним, ийэм, эбэм Попова Пелагея Петровна ыарахан ыарыыттан өлөн туораабит саамай ыарахан күнэрбитигэр хара манһайгыттан сүүрэн-көтөн көмөлөспүт аймахтарбытыгар Зинанда, Анатолий Николаевтарга, эдьиндэрбитигэр, балтыларбар Лина Харлампьевнага, Марта Харлампьевнага, Юлия Харлампьевнага, эмтэбит быраастарыгар Шестаков Е. А., Софронов Р. С., терапия отделениетын сизстэрэлригэр, нээкэлэригэр дириг махталбытын тизрэдбит. Тиһэх суолга атаарыы күнэригэр көмөлөспүт дьоммутугар Слепцов В. В., Охлопков П. А., ийбит үлэлэбит киһи уонна оҕо библиотекатын коллективыгар, дьүөгэлэригэр Федорова М. Н., Эверстова А. Г., Нам улуһун ул-казначейство управлениетын коллективыгар, дьүөгэлэрбэр, Рехлисова Л. С., Яковлева Е. К., табаарыстарбар Юрий, Альбина Ермолаевтарга, Винокуров П. Н., бырааптыгыгар Миша Бубякинга, улуус ветеранарын советын председателигэр Петрова М. В., аймахтарбытыгар, Лукинов Н. Н. дьиз кэргэнигэр, соседтарбытыгар, тыл этэн көмүүнү салайыт Колесов В. А. барҕа махтал тылларын этэбит. Барытыгыгар үлэбизтигэр ситһинилэри, дьоллоох-соргулууах олоху баһарабыт.

Кэргэнэ, кыһа, сизэ

Ыраатарга аналлаах
Айан суолун мин туттум,
Көрдөһөбүн, доһоттоор,
Алгыһынан атаарың.

Күндү киһибит, тапталлаах аҕабыт Никонов Гаврил Гаврильевич ырыатыгар ыппырын курдук алгыһынан атаарсыбыт дьоммут-сэргэбит, эһизэх махтал тылларын этэбит. Эдэр эрдэхпиттэн убаастыыр кийинипит Прасковья Дмитриевна, бырааптыт Владимир Петрович Лукавиннарга сыаналамат көмөлөрүн, үлэлэрин иһин ис сүрэхпиттэн махтанабыт. Винокуров Иван Степанович, Лукавин Василий Петрович, Дьяконов Владимир Семенович, Готовцев Александр Иванович, Никонов Павел Павлович дьиз кэргэттиригэр санаа курдук тапталлаах айыпатын кытта сибээстээбиттиригэр туспа тутан махтанабыт. Өрүүтүн да дьон-сэргэ ытыктыбылын ыһыан ылбыт үлэһит салайааччыга, «Намгаэстрой» начальнигар Федоров Анатолий Анисимовичка аһыылаах, тулаайахсийбыт дьонго онорбут өнгөтө биһигини куруук өйүүбэ, күөспүтүгэр күөс, сэнэбизтигэр сэнэс эһизэ диир махталбытын тизрэдбит. Лесхоз кылаабынай инженеригэр Сивцев Герасим Дмитриевичка биһиги күндү киһибит биһигин ыйаабыт Үрүн Күөлүгэр бэрэбинээн таһан, кэнэбизин-кэнэбэс дьон-сэргэтэ туһанар, кэриэс-хомуруос база туттарыгар күөс-көмө буолбутугар, ыра санаатын олоххо киллэрсибитигэр сүүгүрүэ махтанабыт. «03», реанимация, хирургия бэс ыйын 29 күнүттэн от ыйын 1 күнүгэр диэри үлэлэбит биригээдэтигэр күөстээх үлэһиттэр баалларын биллибит: хирург Кривошапкина Лена Александровна, Москвитин Константин Григорьевич, Афанасьева Галина Михайловна, Габышева Татьяна Федоровна, Попова Варвара Николаевна. Манньык кыахтаах, алгыстаах дьонноох-сэргэлээх буоламмыт сарсынгылаахпыт, олоххо эрлээхпит. Бары аймахтарбыт, биргэ үөскээбиттэрэ, курутуулар доһотторбут, үөлээннэхтэрбит, эһигинээх буоламмыт олохтот дьүккүөрдээхтик салгыныа. Бука бары доруобай буолун, ыччаттаргыт кэскиллэниннэр.

Кэргэнэ, оболоро

Хамагаттинская саха-французская ассоциированная общеобразовательная школа проводит дополнительный набор учащихся в 5, 7, 9, 10 классы. В 10 класс набираем по гуманитарному и естественному профилям.

Тестирование проводится 25 августа с г. с 9.00 ч. по иностранному языку (французский или английский), математике, русскому языку, (диктант, пересказ) и психологический тест. Поступающие на естественный профиль проходят собеседование по биологии и химии.

Приемная комиссия ХСФАОШ

КПКГ «Земля Олонхо» открывает новую акцию «Золотая осень» по личным сбережениям с 20 августа по 30 сентября 2005 г.:

- Стандартный - 23% годовых
- Молодежный - 24% годовых
- Пенсионный - 25% годовых
- Целевой с пополнением - 15% годовых с пополнением.

Наш адрес: с. Намцы, ул. Ленина 4, тел. 42-0-15

«Энсиэли» хаһыат редакциятын коллектива партийнай-советскай ула ветерана С.Н. Тимофеева таптыыр кэргэнэ, Саха Республикатын Государственной Муныаһын (Ил Түмэн) председатели Н.С. Тимофеева, биргэ төрөбүттэригэр таптыыр ийэлэр РСФСР үөрэҕиритин туйгуна, СР үтүөлээх учуутала, улус Бочуоттаах гражданина ТИМОФЕЕВА Анна Николаевна ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан дириг кутурбаммын тизрэдбит.	Нам педагогической колледжын коллектива Саха Республикатын Ил Түмөн Государственной муныаһын спикерыгар Тимофеев Ньургун Семеновичка уонна киһи дьиз кэргэнигэр тапталлаах ийэлэрэ, Саха АССР үтүөлээх учуутала, педагогической ула ветерана ТИМОФЕЕВА Анна Николаевна ыарахан ыарыыттан күн сириттэн өлөн туораабытынан кутурбаммын тизрэдбит.
Күндү эдьиниби педагогической ула ветерана, РСФСР үөрэҕиритин туйгуна, СР үтүөлээх учуутала, Нам улуһун бочуоттаах гражданина ТИМОФЕЕВА Анна Николаевна ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн кэргэнигэр Семен Никитичка, оболоругар, сизэригэр дириг кутурбаммын тизрэдбит. Аһыытын тизгэти үлэстэбит.	Таптыыр эдьиниби, күндү дьүөгэм НАХОДКИНА Варвара Спиридоновна уһун ыарахан ыарыыттан билигин кэскилтигэр туораабытынан оболоругар Ияра, Оляга, Сашага уонна сизэригэр дириг кутурбаммын биллэрэбит. Куораттан Находкиннар, Намтан Колесовтар
Педагогической ула ветерана, республика үтүөлээх учуутала, улус ытык киһитэ ТИМОФЕЕВА Анна Николаевна ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн кэргэнигэр Семен Никитичка, оболоругар уонна сизэригэр дириг кутурбаммын тизрэдбит. ТИМОФЕЕВА Анна Николаевна ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн кэргэнигэр Семен Никитичка, оболоругар, сизэригэр дириг кутурбаммын тизрэдбит. Аһыытын тизгэти үлэстэбит.	Убаастыыр коллегиятыгар Находкина Ольгага уонна киһи дьиз кэргэнигэр тапталлаах ийэлэрэ, эбэлэрэ НАХОДКИНА Варвара Спиридоновна ыалдьан өлбүтүнэн дириг кутурбаммын биллэрэбит. «Эрэл» ТХПКК правлениета, профкома
«Тиспа» ХЭТ генеральной директоругар Тимофеев Никита Семеновичка, киһи дьиз кэргэнигэр, чугас дьонугар, аймахтарыгар тапталлаах ийэлэрэ, эбэлэрэ ТИМОФЕЕВА Анна Николаевна ыалдьан өлбүтүнэн дириг кутурбаммын тизрэдбит. Нам с. 4 №-дээх «Чэчир» детсад коллектива	Улууһаары балыһа администрацията, профсоюзная тэриэтэ, поликлиника коллектива тиэс бырааһыгар Протодьяконова Изабелла Николаевнага, оро отделение медицинскэригэр Находкина Ольга Михайловнага, стоматологической кабинет медицинскэригэр Гаврильева Лейла Павловнага таптыыр ийэлэрэ, эбэлэрэ, эдьиниэ НАХОДКИНА Варвара Спиридоновна уһун ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барытыгар кинилэр чугас аймахтарыгар дириг кутурбаммын тизрэдбит.
1 Хомуस्ताах олохтообор Тимофеев Семен Никитичка, киһи оболоругар Ньургун Семеновичка, Никита Семеновичка, Татьяна Семеновнага уонна сизэригэр таптыыр ийэлэрэ, эбэлэрэ, педагогической ула ветерана, СР үтүөлээх учуутала ТИМОФЕЕВА Анна Николаевна уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан дириг кутурбаммын тизрэдбит.	Улууһаары балыһа администрацията Маркова Надежда Петровнага, чугас аймахтарыгар таптыыр ийэлэрэ, эбэлэрэ, Кирээс Халыайы олохтообор ХАРЛАМПЕЕВА Варвара Петровна 89 сааһыгар уһун ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барытыгар дириг кутурбаммын тизрэдбит.
Истингэ саныыр табаарыстарыгыр Елизавета Викторовна, Гаврил Дмитриевич Спиридоновтарга, оболоругар Димага, Эярага тапталлаах ийэлэрэ, эбэлэрэ, Үөһээ Бүлүү улуһун Хоро нэһилигин олохтообор АЛЕКСЕЕВА Мария Герасимовна ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн дириг кутурбаммын тизрэдбит.	Күндү ыйытыгыгар Макаров Василий Никитичка, киһи оболоругар, сизэригэр таптыыр кэргэнэ, ийэлэрэ, эбэлэрэ МАКАРОВА Христина Дмитриевна уһун ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн дириг кутурбаммын тизрэдбит. И. В., М. В. Колмогоровтар дьиз кэргэттэрэ

Редактор В.Г. Касьянов
ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — 41496;
бухгалтерия — 41332;
факс — 41332;
иллюстрация уонна реклама (секретариат), редакционная издательская система — 41141

Төрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улуһун «Энсиэли» хаһыат редакцията» государственной учреждение. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ сокуонунан ту-туһууну хотуруоллуур уонна регистрациольуур РФ бэчээк Госкомитетын СР региональной управлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрациольууһун үнөмөрө — ПИ №19-0428.
Сурукка ааккытын-суолугутун, үлэтигин, дьизит аадырыһын чопчу ыйың. Редакциягакири-бит суруктар төһөрүллүбэттэр. Автор этэрэ хаһыат санаатыныын мөлдүй биер буолбат.
«ЭНСИЭЛИ» - Нам улуһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам с., Заложной ул. 4.
E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

«Энсиэли» хаһыат редакциольууһун-издательскай ситимингэр талыһына уонна таһылыһына. Хаһыат Дьокуускайга «Сахаполиграфиздат» НИПК бачээттэнэ, Ордониксиде ул. 18. Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бачээт. Лис. Көһүл сыананаан атылланар
Индекс — 54889. Тираһа — 1860
Бэчээк иһин баттанна — 12:00 ч. 22.08.2005
Сахааһын №-рэ — 109